

Dekanat Iwje Kościół parafialny (od XVI w. w składzie dekanatu Oszmiańskiego) wspomina się tu jako własność rodu Surwiłów już w 1500 r. Według innych danych był założony w 1510 r. Oświecony pod tytułem św. Jana.

W środku XVI w. majątek Surwiliszki został podzielony między Surwiłami i Gajkami. Przy tym na swojej części majątku Jan Gajka (zmarł nie wcześniej 1569 r.), kasztelan brzeski i starosta trabski, zdecydował się zbudować oddzielny kościół, lecz nie zdążył tego zrobić. Wolę zmarłego wykonała jego żona Róża z Zyczylów, zbudowawszy świątynię w 1591 r. Nowy kościół został poświęcony pod tytułem Trójcy Przenajświętszej. W 1603 r. świątynię wyposażył Bogdan Koryzno. Wówczas przy kościele działała altaria. † Później kościół św. Jana nie wspomina się (możliwie spróchniałą świątynię rozebrano, ale nie odnawiano, gdyż miejscowym parafianom starczyło jednego kościoła), a kościół Trójcy Przenajświętszej w drugiej połowie XVIII w. był rekonstruowany w stylu barokowym i nadal był czynny. Według innych danych na początku XX w. kosztem parafian został zbudowany nowy kościół, ale prawdopodobnie odbyła się tylko znaczna rekonstrukcja świątyni.

Kościół Trójcy Przenajświętszej został zbudowany na południowym krańcu wsi obok cmentarza parafialnego. Była to bezwieżowa krzyżowa w podstawie świątynia (około 18 x 12 m) z wąskim transeptem, pięcioboczną przedłużoną apsydą, z obu stron której znajdowały się niskie zakrystie. Fasadę główną wieńczył figurowy fronton barokowy. Całość kościoła oraz skrzydła transeptu pokryte były dachem dwuspadowym, prezbiterium zaś – czterospadowym. W ołtarzowej części dachu mieściła się graniasta sygnaturka.

Wnętrze świątyni, pokryte płaskim podszywanym sufitem z zaokrąglonymi narożnikami, upiększały trzy barokowe ołtarze, dekorowane kolumnami i pilastrami korynckimi, rzeźbionym ornamentem roślinnym, główkami putto. Nad narteksem mieściły się chóry z organami, które wychodziły na salę modlitewną łukowymi otworami.

Dzwonnica zawsze stała osobno i też była drewnianą. W drugiej połowie XIX w. teren kościelny był obniesiony ogrodzeniem kamiennym, wejście główne oznaczone dwusłupową bramą. Jednocześnie z tym, a dokładniej w 1878–1880 II., z lewej strony od bramy wejściowej nad mogiłą miejscowego szlachcica Romana Popławskiego została zbudowana kamienna kaplica (o tym świadczy granitowa płyta pamiątkowa fundatora na ścianie zachodniej), która została także nową dzwonnica kompleksu kościelnego. Otrzymało się bardzo ciekawe czteropoziomowe kwadratowe w podstawie zbudowanie z cegły, kamieniu i drewna. Na poziomie cokołowym był pochowany sam pan Popławski, nad kryptą na poziomie kamiennym

znajdowała się kaplica z ołtarzem i chórami (trzeci poziom, dokąd prowadziły kręcone schody w ścianie fasady wejściowej), wieńczył kompozycję wysoki drewniany poziom dzwonnicy pod namiotowym czterospadowym dachem z gontu. Prawdopodobnie, w pierwszej połowie XX w. ostatni poziom był stracony i zamieniony podobną konstrukcją dzwonnicy, ale bardziej prostą (bez ozdób) i niższą, lecz i od niej teraz niemal nic nie pozostało.

W 1784 r. w Surwiliszkach, będących wtedy we własności Ignacego Czechowicza, została założona kaplica. W drugiej połowie XIX w. do parafii surwiliszskiej należała także kaplica w Klawicie (wcześniej parafia narwiliszska (Litwa), dzisiaj parafia Grauzyszki dekanatu Oszmiańskiego), działała szkoła parafialna. Przed II wojną światową ilość wiernych składała niemal 2300 osób. W czasach powojennych kościół Trójcy Przenajświętszej został zamknięty. Z czasem kompleks kościelny zamienił się w straszliwe ruiny. Mimo to w latach 1970. został on uznany za zabytek architektury, co jednak nie uratowało go od zniszczenia – w 1999 r. spróchniałą starożytną świątynię rozebrano, a na jej miejscu postawiono krzyż. Kaplica-dzwonnica i brama kościelna do dziś pozostają w stanie ruiny.

W naszych czasach parafia w Surwiliszkach odradza się. W 1992 r. na skrzyżowaniu w centrum wsi wierni zbudowali nowy budynek kościoła z drewna i obłożyli go cegłą silikatową. Świątynia została poświęcona pod historycznym tytułem Trójcy Przenajświętszej, niestety pożar 1 maja 2003 r. mocno uszkodził nową świątynię. Ale dziś ona już jest odbudowana, spalone drewno wewnątrz zostało zamienione blokami z gazobetonu. Kościół prostokątny w podstawie z półokrągłą częścią ołtarzową, pokryty dachem dwuspadowym z czterospadowymi częściami nad ołtarzem, z wieżą-dzwonnica nad wejściem głównym. Tutaj przechowuje się starożytne tabernakulum ze starego kościoła (w kruchcie leży też stary kuty krzyż z fasady głównej).

25 czerwca 2006 r. biskup grodzieński Aleksander Kaszkiewicz przywiózł do parafii i poświęcił kopię obrazu Matki Bożej, który spłonął 3 lata temu razem z kościołem.